

HAMİLELERDE GİYİM PROBLEMLERİ VE TERCİHLERİ*Şerife MIZRAK¹Selda GÜZEL²**Özet**

Bu araştırmanın amacı, hamilelerin vücutlarında oluşan fizyolojik değişimlere bağlı olarak giysilerde yaşadıkları problemleri ve tercihlerini tespit etmektir. Araştırma verileri Konya ilinde yaşayan Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, SSK Organize Doğum Evi, Dr. Faruk Sükan Doğum ve Çocuk Hastanesi, Konya Hospital ve Belediye Sağlık Hastanesi'nde muayene olan ve random yöntemi ile seçilen toplam 395 hamile kadına uygulanan anket sonucu elde edilmiştir.

Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde yüzdesel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler yüzde olarak hesaplanıp tablo halinde sunulmuştur. Araştırma sonucunda beşinci aydan itibaren hamile giysilerinin kullanımının arttığı, etek ve pantolon satın almada beden ölçülerine uygun olmama probleminin yaşandığı, elbise ve pantolon boylarında düzeltme yaptırıldığı belirlenmiştir. Günlük hayatta etek ve pantolon, evde ise beli lastikli etek ve eşofman kullanımının çoğunlukla tercih edildiği görülmüştür. Giysi satın almada kullanışlılık özelliğine dikkat edildiği, büzgülü ve volanlı modeller ile pamuklu kumaşlardan üretilen giysilerin tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hamilelik, Giyim, Giyim Problemleri

CLOTHING PROBLEMS AND PREFERENCES IN THE PREGNANT**Abstract**

The aim of this research is to identify problems and preferences the pregnant lived in their clothes depending on physiological changes occurring in their bodies. The research data were got in the result of the survey applied on the total 395 pregnant women, who were living in Konya city, took treatment in Selçuk University Medicine Faculty, SSK Organized Birth House, Dr.Faruk Sükan Birth and Children Hospital, Konya Hospital and Municipal Health Hospital, were selected randomly.

In the evaluation of the survey results the percentage analysis method was used. The data were calculated as percentage and presented in tables. In the result of the research it was determined that the use of the maternity clothes increased as of the fifth month, the problem of not being suitable with the body sizes was lived in buying skirts and trousers and the arrangement was made in lengths of dresses and trousers. It was mostly seen that the skirts and trousers were preferred in daily life and the skirts and tracksuits having rib waist were preferred at home. The result that the usability property was taken into account in buying clothes and that gathered and flounced models and clothes produced from cotton fabrics were preferred was arrived.

Key Words: Pregnancy, Dressing, Clothing Problems

Giriş

Giysi, çevre koşullarının birçok olumsuz etkisinden korunmak amacıyla, örtünme ihtiyacı duyan ilk insanların belki de elde ettikleri ilk nesnedir³. Soğuk ülkelerde yaşayan insanlar avladıkları hayvanların postlarına bürünerek, sıcak ülke insanları ise sazlarla, çeşitli bitkilerle vücutlarını korumaya çalışmışlardır⁴. Başlangıçta çok sade bir biçimde ortaya çıkan bu örtünüş şekli zamanla estetik ve standart kalıplaşma halini alan giyinmeye dönüşmüştür⁵. Giyinme medeniyetin var olmasından beri milli kültürün, endüstrinin en etkili parçası olarak biçimlenen, her devirde sadece insanoğlu için onun vücut yapısına özgü tasarlanan ve bu çerçevede şekil bulan en önemli ihtiyaçlardan birisi olmuştur. İnsanı dış etkilerden koruması bir yana, süslenme arzusuna göre değişik

* Makale Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlanan "Hamilelerin Giyinme Problemleri" başlıklı yüksek lisans tezinin bir özetidir.

¹ Yrd. Doç., Selçuk Üniversitesi, kserife@selcuk.edu.tr

² Dr., Selçuk Üniversitesi, sguzel@selcuk.edu.tr

³ Ağaç, S., Çeğindir, Y. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Giyim İhtiyaçlarını Karşılama ve Moda Konusundaki Görüş ve Davranışları, *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar e-Dergisi*, s.2

⁴ Bayraktar, F. (1989). Giyim, Ankara, s.1

⁵ Ağaç, S., Çeğindir, Y., a.g.e., s.2

eserlerin oluşmasına neden olan ve toplumsal beğenilerin sonuçlarını gösteren sanatsal temayı işlemektedir. Aynı zamanda giyim, kullananın kişiliği hakkında çevreye mesaj veren bir kişisel dışavurum aracıdır⁶.

Hamilelik kadının yaşamında bir dönüm noktasıdır. Bu dönem, kadın yaşamında değişik ve yeni rollere uyum gerektiren bir kriz dönemi olarak görmek de mümkündür⁷. Hamilelik psikolojik olarak bir takım baskıların altında kaldığı, biyolojik olarak birçok farklılığın olduğu bir dönemdir. Hamilelik her ne kadar normal ve fizyolojik bir durum ise de anne adaylarının bu dönemi hem ruhsal açıdan hem de vücudun biyolojisi açısından sağlıklı bir şekilde geçirmesi büyük önem taşımaktadır. Bu dönemde değişen vücut yapısına uygun giysilerin kullanımı anne ve bebek sağlığı üzerinde etkilidir ve kişinin kendini giysiler içerisinde rahat hissetmesi oldukça önemlidir. Kişinin kendisini rahat hissedebilmesi vücuduna uygun, hareket serbestliği sağlayan ve hava koşullarına uygun olan giysilerle mümkündür⁸.

İlk üç veya dördüncü ayına kadar hamilelerin büyük bir çoğunluğu hamile giysilerine ihtiyaç duymamakta, bu aylara kadar daha önceki giysilerinin tamamından olmasa bile bir kısmından faydalanabilmektedirler. Bu aylardan sonra ilk aylara oranla kilo artışı hızlanmakta ve vücuttaki fiziksel değişiklikler artmaktadır. Değişen bu vücut yapısına uygun giysilerin artık giyilmesi gerekmektedir. Ayrıca hamilelik sırasında iyi görünmek, kişinin kendisini her açıdan daha iyi hissetmesine de yardımcı olacaktır. Kadınlar, bu dönemdeki giysilerini her zaman olduğu gibi sosyal statü, kişisel özellikler, yaş, eğitim ve ekonomik olanaklarına bağlı olarak belirlemektedir. Bu konudaki en önemli nokta ise her kadının kendi zevk, ihtiyaç ve bütçe olanaklarına uygun giysiye kolayca ulaşabilmesi ve doğru seçimleri yapabilmesidir⁹.

Hamilelik insan yaşamı boyunca sadece 9 ay 10 günlük bir zaman diliminde yaşanmaktadır. Bu nedenle hamile giysilerinin geçici bir zaman diliminde kullanılması nedeniyle insanlar çok fazla giysi satın almak istememektedirler. Oysa hamilelik kısa sürmesine rağmen anne ve çocuk sağlığı için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle kullanılan giysilerin anne sağlığını bozmayacak, kullanım esnasında rahatsız etmeyecek nitelikte olması gerekmektedir. Hamilelik esnasında özellikle vücut organlarını sıkımayacak şekilde rahat giysiler tercih edilmelidir¹⁰. Geçmişte hamile giysisi seçenekleri genellikle; Jean salopetler, robadan büzgülü jileler ve beli lastikli pantolonlarla sınırlı kalmıştır. Bugün artık bazı markalar, hamile giyimlerinin önemini fark ederek sezon eğilimlerini yansıtan spordan abiyeye, günlük giyimlerden ofis giysilerine kadar uzanan hamile koleksiyonlarını pazara sunmaya başlamışlardır. Ancak bu faaliyetler ve oluşan koleksiyonlar henüz geniş kitlelere yeterince ulaşmamakta, hamilelik dönemindeki anne adaylarının çoğunun problemlerine cevap verememektedir¹¹.

Ayrıca günümüzde çalışan bayan sayısı geçmişe oranla daha çok artmıştır. İş kurumlarının hepsi farklı zorunluluklara sahiptir. Her iş yerinin kendine ait kılık-kıyafet kuralları bulunmaktadır. Çalışırken giyilen hamile giysilerinin işyeri şartlarına uygun olmasının yanında anne ve bebeğin sağlığını kötü yönde etkilemeyen, çalışma ortamında problem yaratmayan niteliklerde olması gerekmektedir.

Yöntem

Araştırmada hamilelerin kullanmayı tercih etmeleri model ve özellikler ile kullandıkları hamile giysilerinde yaşadıkları problemlerin belirlenmesi amaçlandığından betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırma kapsamında konu ile ilgili literatür bilgileri taranmış ve elde edilen bilgiler doğrultusunda araştırma verilerini toplamak amacıyla anket formu oluşturulmuştur.

⁶ Pamuk, B. (2002). Uygulama Teknikleri Temel Kalıp ve Dikim Uygulama Teknikleri, Ankara, s.9

⁷ Taşkın, L. (1995). Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği, Ankara, s.94–95

⁸ Kişoğlu, S., Erenler, Çakar, G., Bayraktar, F. (2006). *Büyük Beden Kadın Tüketicilerin Giysi Problemleri*, 12. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler Kitabı, s. 303

⁹ Üstün, G., Ağaç, S., Çeğindir, N., Y. (2006). *Hamile Kadınların Giyim Ürünlerinden Beklentilerinin Belirlenmesi*, 12. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler Kitabı, s. 351

¹⁰ Kocatürk, U. (1983). Gebenin Kitabı, Ankara, s.37–38

¹¹ Üstün, G., Ağaç, S., Çeğindir, N., Y., a.g.e., s. 350–351

Araştırmanın evrenini Konya ilinde yaşayan hamileler, örneklemini ise Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, SSK Organize Doğum Evi, Dr. Faruk Sükan Doğum ve Çocuk Hastanesi, Konya Hospital ve Belediye Sağlık Hastanesi'nde muayene olan ve anketi cevaplamaya gönüllü olan toplam 395 hamile kadın oluşturmaktadır.

Tablo 1'de araştırmanın evreni ve örnekleminin seçilmesine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Konya'da İkamet Eden Annelerin Yaş Grubuna Göre Doğum Sayıları ve Örneklem

Evren	Annelerin yaşı									
	<15	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50+	Bilinmeyen
Toplam	18	3722	13228	10590	6008	2435	625	58	12	20
% 100		%10.1	%36.02	%28.8	%16.3	%6.6				
Örneklem										
Örneklem	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39					
Toplam	16	181	127	49	22					
395	%4.1	%45.8	%32.2	%12.4	%5.6					
% 100										

Kaynak: TÜİK, 2005 Nüfus İstatistikleri

Tablo 1 incelendiğinde Konya'da 2005 yılında annelerin doğum oranlarının en fazla 20–24 ve 25–29 yaş grupları arasında olduğu görülmektedir. Örneklemin belirlenmesinde 15 ve 39 yaş grubu arasında doğum yapan kadınlar doğum oranlarının % oranlarına uygun olarak belirlenmeye çalışılmıştır.

Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra ankete verilen cevaplar kontrol edilerek eksik ya da hatalı anketler çalışmaya dâhil edilmemiştir. Sonuçlar SPSS programına aktarılarak yüzdesel analizleri yapılmıştır.

Bulgular

Hazırlanan ölçme aracı sonucunda elde edilen demografik özellikler, hamilelerin giysilerde tercih ettikleri özellikler ve yaşadıkları problemlere ilişkin bulgular bu bölümde verilmiştir.

Tablo 2. Hamilelerin Demografik özellikleri

Yaş	Yaş		Meslek		Hamilelik Ayı			Gebelik Sayısı			
	f	%		f	%		f	%	f	%	
15-19	16	4.1	Ev Hanımı	351	88.9	4	27	6.8	1	186	47.1
20- 24	181	45.8	Memur	31	7.8	5	41	10.4	2	116	29.4
25-29	127	32.2	Serbest Meslek	13	3.3	6	47	11.9	3	69	17.5
30-34	49	12.4				7	57	14.5	4	24	6
35-40	22	5.6				8	85	21.5			
						9	138	34.9			
Toplam	395	100		395	100		395	100		395	100

Hamilelerin %4.1'i 15–19 yaş grubu, %45.8'i 20–24 yaş grubu, %32.2'si 25–29 yaş grubu, %12.4'ü 30–34 yaş grubu, %5.6'sı ise 35–40 yaş grubu arasında bulunmaktadır. %88.8'ini ev hanımı, %7.8'ini memur, %3.3'ünü ise serbest meslekte çalışan kadınlar oluşturmaktadır. Hamile kadınların %6.8'i hamileliklerinin dördüncü ayında, %10.4'ü beşinci ayında, %11.9'u altıncı ayında, %14.5'i yedinci ayında, %21.5'i sekizinci ayında, %34.9'u ise dokuzuncu ayında bulunmaktadır. Hamilelerin %47.1'i birinci gebeliklerini yaşarken, %29.4'ü ikinci gebeliklerini, %17.5'i üçüncü gebeliklerini, %6'sı ise dördüncü gebeliklerini yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. Hamilelerin Fiziksel Değişim Durumları

		Seçenekler	f	%
Değişim	Aylar	2. Ay	53	13.4
		3. Ay	103	26.1
		4. Ay	109	27.6
		5. Ay	62	15.7
		6. Ay	50	12.7

		7. Ay	18	4.5
		Toplam	395	100
	Bölgeler	Göğüs çevresi – Bel - Kalça	138	35
		Bel – Kalça – Göğüs çevresi	141	36
		Kalça – Bel – Göğüs çevresi	116	29
		Toplam	395	100

Hamilelerin ikinci aydan itibaren vücutlarında oluşan fiziksel değişikliğin başlangıç zamanları incelendiğinde en fazla oranların öncelikle dördüncü ay (%27.6) ve sonrasında üçüncü ay (%26.1) olduğu görülmektedir.

Hamileliğin oluşmasıyla birlikte vücut hem biyolojik hem de fizyolojik olarak bir takım değişikliklere uğrar. İlk aylarda kilo sabit kalabilir. Hatta bazen başlangıçta bir iki kilo bile verilebilir¹². Geri kalan aylarda ise kilo alımı başlar ve giderek artış gösterir¹³.

İnsanların farklı vücut yapılarına sahip olması vücutta oluşan fiziksel değişimleri etkilemektedir. Hamilelik sürecinde oluşan fiziksel değişimlerin sırası incelendiğinde oranların birbirine yakın olduğu görülmekle birlikte en fazla oranın bel-kalça ve göğüs çevresi (%36) şeklinde olduğu görülmüştür. Çeğindir çalışmasında, hamile kadınların göğüs-karın ve kalça ölçülerini hamilelik ayları ve vücut şekillerine göre incelemiştir. Araştırmada hamile kadınların göğüs, kalça ve karın çevresi ölçülerinin vücut şekillerine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır (Çeğindir, 2011).

Tablo 4. Hamile Giysisi Kullanımı ve Elde Etme Yöntemi

Seçenekler		f	%
Kullanıma başlanan ay	Hiç giymedim	75	19
	3. Ay	24	6.1
	4. Ay	58	14.7
	5. ay	103	26.1
	6. Ay	100	25.3
	7. Ay	35	8.8
	Toplam	395	100
	Elde etme yöntemi	Hazır giysileri satın alıyorum	357
Giysilerimi diktiriyorum		15	3.8
Bazılarını diktiriyor, bazılarını satın alıyorum		23	5.8
Toplam		395	100

Hamile giysilerinin kullanılmaya başlandığı aya ilişkin bilgilerin yer aldığı Tablo 4 incelendiğinde en fazla oranların beşinci ay (%26.1) ve altıncı ay (%25.3) olduğu görülmüştür.

Hamilelerin giysilerini elde etme yöntemi ile ilgili en fazla oranın hazır giysileri satın almada (%90.4) olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Tablodan da anlaşılacağı üzere hazır giyim sektörünün hızla ilerlemesi ve her türlü ihtiyaca cevap verebilmesi, sürekli değişen modanın da etkisiyle hazır giysileri satın almada hamileler için de tercih sebebi olmaktadır. Bedenine uygun, istediği özelliklere sahip hamile giysisi bulamayanlar ise hazır giysileri almak yerine diktirme yoluna gitmektedirler.

Tablo 5. Hamile giysilerinin Uygunluk Düzeyi, Düzeltme Durumları ve Yerleri

Seçenekler		f	%
Hazır alınan ve beden ölçülerine uygun olmama problemi yaşanan giysi çeşidi	Pantolon	73	18.5
	Etek	108	27,3
	Elbise	14	3.5
	Kazak	41	10.4
	Hiçbiri	159	40.3
	Toplam	395	100

¹² Kadioğlu, T. Ö. (2001). Anne ve Bebeğin Bakımı, İstanbul, s.32

¹³ Özyiğit, S. (1992). Gebelik ve Doğum, Lefkoşa, s.43

Giysiler üzerinde düzeltme yaptırma durumları	Evet	52	13.2
	Kismen	51	12.9
	Hayır	292	73.9
	Toplam	395	100
Hazır olarak alınan hamile giysileri üzerinde düzeltme yerleri	Göğüs çevresi	-	-
	Bel	17	16.7
	Kalça	8	7.8
	Kol boyu	-	-
	Bacak boyu	25	24.5
	Elbise boyu	37	36.3
	Diğer	15	14.7
	Toplam	102	100

Hamilelerin hazır olarak satın aldıkları giysilerden daha çok hangisinin beden ölçülerine uygun olmama problemi ile karşılaştıkları sonucunu gösteren Tablo 5 incelendiğinde, hamilelerin en fazla oranla hiçbiri (%40.3) şeklinde belirttikleri görülmektedir. Sonrasında ise etek almada (%30.1) beden ölçülerine uygun olmama problemi yaşadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Hazır olarak alınan hamile giysileri üzerinde düzeltme yaptırma durumu ile ilgili hamilelerin %73.9'unun düzeltme yaptırmadıklarını belirttikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Yine tablo incelendiğinde hazır olarak alınan hamile giysilerinde düzeltme yaptırılan bölgeler içerisinde en fazla oranın elbise boyu (%36.3) olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Hamilelik öncesi giysilerden yararlanma durumu, günlük yaşamda ve evde kullanımı tercih edilen giysiler

Seçenekler		f	%
Hamilelik öncesi giysilerden yararlanma durumu	Hep onları giydim	33	8.4
	Bol ve lastikli olanları giydim	153	38.7
	Çok az yararlandım	70	17.7
	Hiç yararlanmadım	139	35.2
	Toplam	395	100
Hamilelik süresince tercih edilen giysiler	Etek	192	48.6
	Pantolon	113	28.6
	Elbise	32	8.1
	Jile	35	8.9
	Hepsi	23	5.8
	Toplam	395	100
Evde kullanımı tercih edilen giysiler	Hamile giysisi	27	6,8
	Lastikli etek	180	45,5
	Eşofman	137	34,7
	Pijama	33	8,4
	Hepsi	18	4,6
	Toplam	395	100

Hamilelik süresince hamilelerin hamilelik öncesi giysilerinden yararlanma durumları ile ilgili bilgilerin yer aldığı Tablo 6 incelendiğinde, en fazla oranların %35.2 ile hiç yararlanmadıkları ve %38.7 ile sadece bol ve lastikli olanları giydikleri görülmüştür.

Hamilelikleri süresince tercih ettikleri giysiler incelendiğinde, hamilelerin en fazla oranla (%48.6) etek ve (%28.6) pantolon tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Evde kullanımı tercih edilen giysiler ile ilgili sonuçlara bakıldığında ise, en fazla oranların lastikli etek (%45.5) ve eşofman (%34.7) olduğu görülmektedir. Hamilelik süresince kilo alımına bağlı olarak değişen fiziksel yapı hamilelerin hareketlerinin kısıtlanmasına neden olmaktadır. Evde lastikli etek ve eşofman kullanımının tercih edilme nedeni daha rahat hareket edebilmeleri olarak düşünülebilir.

Hamilelikleri süresince alınan kiloların farklılığı, oluşan fiziksel değişikliklerin boyutu ve zamanı nedeniyle kişilerin hamilelik öncesi giysilerinden yararlanma durumları da değişiklik göstermektedir. Hamileliğin ilk üç ayında birçok kadın hamilelik öncesi giysilerinden faydalanabilmektedir. Fakat hamileliğin ilk aylarında kilo almaya ve vücut yapısı değişmeye başlayan kadınlar artık rahatsızlık vermeye başlaması nedeniyle önceki giysilerini hiçbir şekilde kullanamamışlardır. Bazı giysiler, üzerlerinde yapılan küçük değişikliklerle bir süre daha kullanılabilir. Fakat hamileliğin ilerlemesiyle birlikte giysiler değişmekte daha rahat ve geniş giysiler tercih edilmektedir. Bunun yanında hamile giysilerini kullanmayan kadınlar ise bol giysiler ve beli lastikli etekler giyerek bu süreci geçirmektedirler.

Tablo 7. Tercih Edilen Özellik, Model ve Kumaş Türleri

Seçenekler	f	%	
Tercih edilen özellikler	Kullanışlılık	210	53.2
	Model	80	20.2
	Modaya uygun olma	47	11.9
	Vücuda uyumu	25	6.3
	Rahat hareket edebilme	18	4.6
	Hamilelik sonrası kullanım	15	3.8
	Toplam	395	100
Tercih edilen modeller	Pilili	46	11,6
	Büzgülü	100	25,3
	Volanlı	109	27,7
	Bedeni saran elastik kumaşlardan modeller	43	10,9
	Fark etmiyor	78	19,7
	Diğer	9	2,3
	Hepsi	10	2,5
	Toplam	395	100
Tercih edilen kumaş türü	Pamuklu	169	42.8
	Yünlü	34	8,6
	İpekli	7	1,8
	Sentetik	33	8,4
	Hepsi	152	38.4
	Toplam	409	100

Hamile giysisi satın alırken dikkate alınan özelliklerin yer aldığı Tablo 7 incelendiğinde, hamilelerin % 53.2'sinin kullanışlılık özelliğine dikkat ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Sonrasında %20.2 ile model özelliği ve %11.9 ile modaya uygunluk takip etmektedir. Tüketicinin giysi seçiminde, ilk etapta giysinin rengi, modeli ve kumaşı etkili gibi görünse de giysinin vücuda uyumu ve hareket serbestliği sağlaması daha önceliklidir. Her bir giysi farklı amaçlara yöneliktir. Bu nedenle de kalıplar farklı olmaktadır. Ancak, bütün giysilerin ortak amacı, vücut hareketlerinin giysi tarafından engellenmemesidir¹⁴.

Bir ürünün kullanışlılık özelliği, ürünün istenilen fiziksel yeterliliği karşılayabilmesi durumuna bağlıdır¹⁵. Bu nedenle üretimde hedef kitlenin özel durumlarının olması ve farklı özellikler taşıması yapılan tasarım faaliyetlerinin beklentileri karşılama gerekliliğini daha önemli hale getirmektedir¹⁶. Ağaç ve Arga çalışmalarında, yapılan araştırmaların giysiyi giyenin fiziksel rahatlığının ön plana alınması gerekliliğinin vurgulandığını belirtmişlerdir (Ağaç, Arga, 2008). Ancak giysi satın alma tercihleri kullanışlılık özelliği dışında yaş, etnik yapı,

¹⁴ Çivitci, Ş., Bulat, F. (2008). Düşük Bel Pantolonun Bel Bölgesindeki Şekil Değişikliğine Etkisi, *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar e-Dergisi*, 3(115), s. 1

¹⁵ Ağaç, S., Gürşahbaz, N. (2009). Giyim Reklamlarının Kadın Tüketiciler Üzerindeki Etkisi, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), s. 141

¹⁶ Kişoğlu, S., Çileroğlu B., Çeğindir, N., Y., (2005). *Yaşlı Kadın Vücut Özelliklerine Uygun Giysi Tasarım ve Üretiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Uygulamalar*, Ergonomi 11. Ulusal Kongresi Bildirileri, s.139

meslek, sosyal normlar ve değerler, kişisel tutumlar, iklim, coğrafi bölge gibi faktörler ya da bazı faktörlerin bileşimi tarafından da etkilenir¹⁷.

Hamilelerin giysilerinde tercih ettikleri modeller ile ilgili sonuçlara bakıldığında, en fazla oranların volanlı (%27.7) ve büzgülü (%25.3) modellerin olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu modeller giysilerin daha geniş ölçülere sahip olması, bedeni sarmaması gibi özellikler taşıması nedeniyle hem kullanım kolaylığı hem de hamilelik süresince uzun süre kullanım olanağı sağlayabilmektedir. Bir giysinin estetik ve fonksiyonel karakteristikleri giysinin vücuda uygunluğu ile ilişkilidir. Vücuda uygun olan bir giysi ise estetik olarak iyi görüneceği gibi aynı zamanda kullanıcı açısından en yüksek düzeyde konforu ve hareket serbestliğini de sağlamalıdır¹⁸.

Giysilerde kullanılan kumaş türleri ile ilgili en fazla tercihin pamuklu (%42.8) kumaş olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 8. Kapama ile ilgili Tercih Ettikleri Özellikler

Seçenekler		f	%
Kapama yeri	Ön ortası	159	40.3
	Arka ortası	95	24.1
	Yan dikiş	129	32.6
	Omuz	12	3
	Toplam	395	100
Kapama malzemesi	Düğme	225	57
	Fermuar	120	30
	Diğer	50	13
	Toplam	395	100
Etek ve pantolonların bellerinde açma kapama özellikleri	Kemerlerinin sabit ölçüde düğme ile açılıp kapanması	9	2.3
	Bellerinin lastikli olması	157	39.7
	Bellerinin ayarlanabilir nitelikte olması ve istenilen ölçüde ayarlanması	220	55.7
	Diğer	9	2.3
	Toplam	395	100
Giysilerin bellerinin lastikli veya ayarlanabilir olmalarını tercih etme nedenleri	Uzun süre kullanım olanağı sağladığı için	81	20.5
	Daha geniş olması nedeniyle hareket esnasında rahatsızlık vermediği için	175	44.3
	Giyp çıkarmada kolaylık sağladığı için	106	26.8
	Hepsi	33	8.4
	Toplam	395	100

Giysiyi giyip çıkarmada kolaylık sağlayan kapama yeri ile ilgili hamilelerin en fazla oranla ön ortasını (%40.3) ve kapama malzemesi olarak düğmeyi (%57) tercih ettikleri görülmüştür.

Hamilelik döneminde hareketler normal zamanlara oranla daha fazla kısıtlanmaktadır. Giysilerin bu dönemde rahatlıkla giyilip çıkarılabilmesi hamileler için oldukça önemlidir. Tablodan da anlaşıldığı gibi hamilelerin çoğunluğu giysilerin kapama özelliklerinin ön ortasında bulunmasının onlar için daha rahat olduğunu belirtirken sonrasında yan dikiş ve arka ortası takip etmektedir. Giysilerin arka ortasında bulunan kapama diğer yerlere oranla giyip çıkarmada daha zor olmasına rağmen hamilelerin giysi görüntüsünden dolayı arka ortasını tercih ettikleri yapılan görüşmelerde tespit edilmiştir.

¹⁷ Velde, J., Van, De, Pelton, W., Turnbull Caton, S., Byrne, M., (1996). Consumer Behaviour Reflected in Store and Clothing Selection Criteria: A Pilot Study in Canada and England, *Journal of Consumer Studies and Home Economics*, 20, s. 371

¹⁸ Kişoğlu, S., Erenler, Çakar, G., Bayraktar, F., a.g.e., s. 303

Etek ve pantolon bellerinde en fazla oranla bellerinin ayarlanabilir nitelikte olması ve istenilen ölçüde ayarlanmasını (%55.7) tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Giysilerin bellerinin lastikli veya ayarlanabilir olmasını tercih etme nedenlerini ise daha geniş olması nedeniyle hareket esnasında rahatsızlık vermediği (%44.3) şeklinde belirttikleri görülmüştür.

Etek ve pantolonların kemerlerinin sabit ölçüde olup düğme ile açılıp kapanması görünümlerinin daha güzel olması nedeniyle tercih edilmesine rağmen hamileliğe bağlı olarak sürekli artan kilo ve değişen vücut yapısı nedeniyle uzun süre kullanım olanağı sağlamadığı için çok fazla tercih nedeni olmamaktadır. Fakat hamileliğin erken dönemlerinde giyilen, beli lastikli etek ve pantolonlar vücuda göre olması gerekenden daha fazla geniş olabilmekte ve hareket esnasında rahatsız etmekle birlikte giysinin vücut üzerindeki görüntüsünü de bozabilmektedir.

Giysilerin bellerinin lastikli veya ayarlanabilir olmalarını tercih etme nedenleri olarak hamilelerin % 44.3'ünün daha geniş olması nedeniyle hareket esnasında rahatsızlık vermediği, % 26.8'inin giyip çıkarmada kolaylık sağladığı ve % 20.5'inin ise uzun süre kullanım olanağı sağladığı şeklinde belirttikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu özellikler giysiye kazandırılan fonksiyonellik ile sağlanabilir. Giysinin fonksiyonel olması ve rahat hareket olanağı sağlaması ise kalıpların antropometrik ölçülerden yararlanılarak hazırlanmasını gerektirir¹⁹.

Tablo 9. Kumaş ve Yardımcı Malzemeler İle İlgili Yaşanan Problemler

Problemler	f	%
Giysiler yıkandığında çekiyor	49	12.4
Kumaşları çabuk deforme oluyor	17	4.3
Kumaşlar esniyor ve giysilerin şekilleri bozuluyor	25	6.3
Renkleri soluyor	62	15.7
Kumaşlar zor ütüleniyor ve ütü tutmuyor	30	7.6
Kumaşlar soğuk /sıcak tutuyor	9	2.3
Kumaşlar ter emmiyor	37	9.4
Kumaşlar alerji/ kaşıntı yapıyor	16	4.1
Kumaşlar tahriş ediyor	-	-
Aksesuar malzemeleri rahatsızlık veriyor	25	6.3
Yardımcı malzemeler sağlam değil çabuk bozuluyor	22	5.6
Dikimde kullanılan malzemeler herhangi bir rahatsızlık vermiyor	286	72.3
Hepsi	11	2.8

Hamile giysilerinde kullanılan kumaşlar ve yardımcı malzemeler ile ilgili yaşanan problemlerin yer aldığı Tablo 9 incelendiğinde, en fazla oranların dikimde kullanılan malzemelerin herhangi bir rahatsızlık vermediği (%72.3), kumaşların renklerinin solduğu (15.7) ve giysiler yıkandıktan sonra kumaşların çekme yaptığı (12.4) şeklinde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Kumaş giysinin vücuda uyumu üzerindeki en önemli etkidir. Çünkü kumaş, kullanım esnasında hareket rahatlığı sağlaması açısından giysiye elastikiyet derecesi ile etki eder.

Cilt üzerindeki kumaş rahatlığının algılanması, sıcaklık, soğukluk, ıslaklık ve hissedilebilirlik duygularını içeren karmaşık bir durumdur. Çevre, hareket düzeyi, lif, kumaş ve giysi tasarımının yanında kişinin fizyolojik ve psikolojik durumu da giyim konforunun belirlenmesinde etkili olmaktadır²⁰. Ayrıca giysi insan vücudunu yüksek ısı kaybindan, kötü hava ve çevre koşullarından koruyabilmeli ve dış görüntüyü günün modasına uygun istekler açısından iyileştirebilmelidir²¹.

Hamilelerin %9.4'ü kumaşların teri emmediğini belirtirken %6.3'ü aksesuar malzemelerinin rahatsızlık verdiğini ve %5.6'sı yardımcı malzemelerin sağlam olmayıp çabuk bozulduğunu belirtmişlerdir.

¹⁹ Vural, T., Koç, F. (2006). *Geleneksel Kadın Giysilerinde Kol Formu Özelliklerinin Giysi Konforu Açısından İncelenmesi*, 12. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler Kitabı, s. 343

²⁰ Toprakkaya, D. (1999). Termofizyolojik Açından Giyim Konforu, *Tekstil ve Konfeksiyon*, 5, s.403

²¹ Erdoğan, M., Ç. (1993). Giysi Fizyolojisi, *Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi*, 3, s.63

Kişoğlu ve diğerlerinin yaptığı “Büyük Bedenli Kadın Tüketicilerin Giysi Problemleri” isimli çalışmada, tüketicilerin hazır giyim ürünlerinde pantolon, etek ve üst giysilerini tercih ettikleri ve giysilerin formunun çabuk bozulması, yıkamaya ve sürtünmeye karşı dayanıksız olması, göğüs-bel-kalça oranlarının uyumsuz olması ve rahat hareket edememe problemlerini yaşadıklarını belirlemişlerdir (Kişoğlu, Çakar, Bayraktar, 2006).

Sonuçlar

Hamilelik sürecinin geçici olması nedeniyle insanlar çok fazla para harcamak istemedikleri için fonksiyonelliği yüksek, daha uzun süreli kullanılabilir kıyafetler tercih etmektedirler. Ancak giysilerin fonksiyonel olmasının yanı sıra hamileliğin neden olduğu fiziksel değişimler sebebiyle vücuda uyumu ve giysi konforu da oldukça önemlidir.

Hamilelik döneminde vücutta oluşan fiziksel değişimlerin başlangıç süresi için en fazla oranların üçüncü ve dördüncü aylarda olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. İlk aylarda kilo alımının hiç olmaması ya da çok az olması önemli ölçüde fiziksel değişimlere neden olmamaktadır. Ancak ilerleyen aylarda kilo artışının hızlı ve fazla olması nedeniyle hamile kıyafetlerine duyulan ihtiyaç bir tercih değil zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Hamile kıyafeti kullanılmaya çoğunlukla beşinci ayda başlandığı, hamilelerin daha çok hazır kıyafetleri satın aldıkları ve ihtiyaçlarını karşılayacak hazır hamile kıyafetlerini bulabildikleri belirlenmiştir. Hamileler en fazla oranla etek ve pantolon alırken beden ölçülerine uygun olmama problemini yaşamaktadırlar. Hazır olarak aldıkları kıyafetlerin ise çoğunlukla elbise ve bacak boylarında düzeltme yaptırmaktadırlar.

Hamilelik öncesi kıyafetlerden sadece bol ve lastikli olanların kullanılabilindiği, hamilelik süresince hamilelerin günlük hayatta çoğunlukla etek ve pantolon, evde ise beli lastikli etek ve eşofman giymeyi tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Hamile kıyafeti satın alırken daha çok kullanışlılık özelliği, büzgülü ve volanlı modeller ile pamuklu kumaştan üretilen giysilerin tercih edildiği belirlenmiştir.

Hamile giysilerinde kumaş ve yardımcı malzemelerle ilgili yaşanan problemlerin çoğunlukla giysilerin yıkandığında çekmesi, renklerinin solması, ter emmemesi ve aksesuar malzemelerinin kullanım esnasında rahatsızlık vermesi şeklinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çivitci ve Sayđılı “Hazır Giyim Tüketicilerinin Ürünlerle İlgili Satış Sonrası Yaşadıkları Sorunlar” isimli çalışmalarında, hazır giyim tüketicilerinin aldıkları ürünlerde daha çok tüylenme ve renk solması problemini yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır (Çivitci, Boğday, Sayđılı, 2008). Giysilerde kapama yeri olarak ise ön ortası ve yan dikiş, kapama malzemesi olarak düğme ve fermuar kullanımının daha çok tercih edildiği görülmüştür.

Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara bağlı olarak geliştirilen öneriler aşığıda sıralanmıştır.

- Hamile kıyafetlerinin fonksiyonel özellikler taşımasına özen gösterilmeli ve kullanım süresini uzun kılabilecek özellikler kazandırılırken bu özelliklerin kullanım esnasında rahatsızlık vermeyecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.
- Hamilelerin giysi tercihleri üzerinde araştırmalar çoğaltılarak bu yönde hamile ihtiyaçlarını karşılayan kıyafetler üretilmelidir.
- Kıyafetlerde kullanılan kumaş, yardımcı malzeme ve aksesuar malzemelerinin kaliteli ve kullanıcıya rahatsızlık vermeyecek özelliklerde olmasına dikkat edilmelidir.
- Elastikiyet özelliği yüksek kumaşların kullanımı tercih edilerek giysilerin vücuda sıkılaşmasına özen gösterilmelidir.
- Hamile giysisi üreten firmalar hamile vücut özellikleri ve ölçülerini çok iyi analiz etmeli, giysi kalıplarını bu analizlere göre günün moda özelliklerini taşıyacak, fonksiyonel ve ergonomik giysilerin üretilmesine yönelik olarak hazırlamalıdır.

KAYNAKLAR

- Ağaç, S., Çeğindir, Y. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Giyim İhtiyaçlarını Karşılama ve Moda Konusundaki Görüş ve Davranışları, *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar e-Dergisi*, 1, 1–10
- Ağaç, S., Arga, Şahinoğlu, M., (2008). Ergenlik Dönemindeki Kızların Giysileri İle İlgili Problemleri, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 3(2), 250–262
- Ağaç, S., Gürşahbaz, N. (2009). Giyim Reklamlarının Kadın Tüketiciler Üzerindeki Etkisi, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 140- 152
- Bayraktar, Fatma, (1989). Giyim, Ankara
- Çeğindir, N., Y. (2011). *Hamile Kadın Ölçülerinin Vücut Şekillerine Göre İncelenmesi*, 4. Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak Kadın: Edebiyat, Dil, Kültür, Sanat, Peyzaj ve Tasarım Çalışmalarında Kadın Sempozyumu
- Çivitci, Ş., Bulat, F. (2008). Düşük Bel Pantolonun Bel Bölgesindeki Şekil Değişikliğine Etkisi, *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar e-Dergisi*, 3(115), 1–10
- Çivitci, Ş., Boğday, Saygılı, B. (2008). *Hazır Giyim Tüketicilerinin Ürünlerle İlgili Satış Sonrası Yaşadıkları Sorunlar*, Niğde Tekstil Sempozyumu, 28–37
- Erdoğan, M., Çetin, (1993). Giysi Fizyolojisi, *Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi*, 3, 63–66
- Kadioğlu, T., Ö., (2001). Anne ve Bebeğin Bakımı, İstanbul
- Kişoğlu, S., Çileroğlu B., Çeğindir, N., Y., (2005). *Yaşlı Kadın Vücut Özelliklerine Uygun Giysi Tasarım ve Üretiminde Kullanılabilecek Yöntem ve Uygulamalar*, Ergonomi 11. Ulusal Kongresi Bildirileri, 139–146
- Kişoğlu, S., Erenler, Çakar, G., Bayraktar, F. (2006). *Büyük Beden Kadın Tüketicilerin Giysi Problemleri*, 12. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler Kitabı, 303–308
- Kocatürk, U., (1983). Gebenin Kitabı, Ankara
- Özyiğit, S., (1992). Gebelik ve Doğum, Lefkoşa
- Pamuk, Beyhan, (2002). Uygulama Teknikleri Temel Kalıp ve Dikim Uygulama Teknikleri, Ankara, Ya-Pa
- Taşkın, Lale, (1995). Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği, Ankara
- Toprakkaya, Dilek, (1999). Termofizyolojik Açından Giyim Konforu, *Tekstil ve Konfeksiyon*, 5
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu, 2005 Yılı Nüfus İstatistikleri
- Üstün, G., Ağaç, S., Çeğindir, N., Y. (2006). *Hamile Kadınların Giyim Ürünlerinden Beklentilerinin Belirlenmesi*, 12. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler Kitabı, 350–355
- Velde, J., Van, De, Pelton, W., Turnbull Caton, S., Byrne, M., (1996). Consumer Behaviour Reflected in Store and Clothing Selection Criteria: A Pilot Study in Canada and England, *Journal of Consumer Studies and Home Economics*, 20, 371–391
- Vural, T., Koç, F. (2006). *Geleneksel Kadın Giysilerinde Kol Formu Özelliklerinin Giysi Konforu Açısından İncelenmesi*, 12. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler Kitabı, 343–349